

VĚCI OKOLO JSOU ČASTO DŮLEŽITĚJŠÍ NEŽ DIVADLO

Rozhovor s profesorem Janem Císařem (nejen) o smyslu amatérského divadla

Jak si v posledních měsících užíváte – alespoň tedy na amatérské půdě – svobodu jezdit kam chcete?

Cítím se velice dobře, protože to sleduji z dálky. Jak sem před chvílí říkal kolegovi porotci Hruškovi, nemusím si nic myslet, když mě to nebaví, nemusím o tom přemýšlet.

A to dokážete? Po tolika letech??

Ano! Dívám se a když zjistím, že mě to vlastně moc nebaví, že mně to nic neříká, vymažu to představení okamžitě z hlavy. Když jsem byl porotce a měl jsem všelijaké povinnosti, musel jsem složitě hledat nějaký přístup, co k tomu budu říkat, nějaké názory... A teď si je nedělám. Nebavilo-li mě to, nechci...

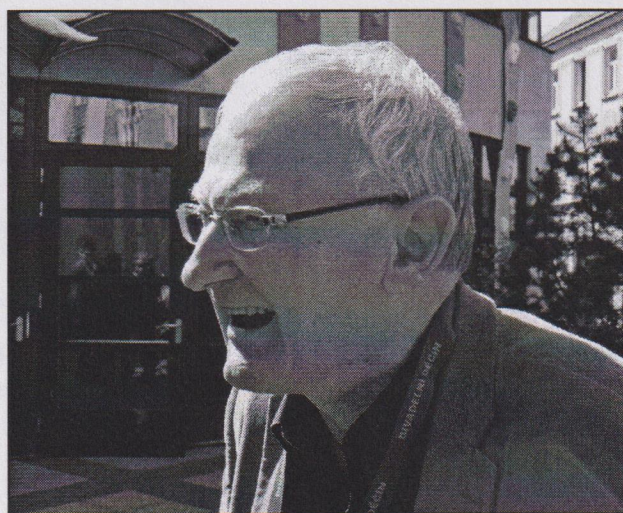
Jako porotce jste si nemohl dovolit říct „mě to nebavilo“?

Mohl bych to říct jako nezávislý kritik. Mnohokrát jsem měl samozřejmě tu tendenci. Jednou v životě jsem to udělal, když jsem viděl takové představení a měl jsem díky všem okolnostem možnost říci „budeme dělat, že jsme nic neviděli“ a přešel jsem to. Ale to byla opravdu zcela výjimečná situace a všichni věděli, o co jde, i ten, komu jsem to řekl. Takže jsme to tak spláchli. Amatéri mají právo slyšet alespoň čtyři věty, nemůžete říct „mně se to nelíbilo...“

Takže jste-li najat...

Porotce má nějaké povinnosti. Má-li vůbec smysl, aby byl. Taky by to mohlo být tak, že pokud jde o soutěž, řekne si porota nějaké postupy mezi sebou, udělí nějaké ceny a jde domů. Je-li to už v amatérském divadle tak jak je, porota se má vyjadřovat, zkoumat představení a třeba i lidem – jednak těm, kteří to hrají, jednak těm, kteří jsou okolo – něco říct, aby jim to něco přineslo. Myslím, že v tom je smysl porot. Ne v tom, jestli se udělují ceny. To jsem nikdy neměl rád. Ceny a pořadí... když jde o divadlo a jakýkoliv kumšt, to je vždycky riskantní a nebezpečné. Hlavně si myslím, že jde o to vyprovokovat nějaké přemýšlení o divadle.

Takže co kdybychom si vás teď najali? Právě sedíme po představení Maryši v podání Slovanského tyátru z Olomouce. Jaké riziko přináší inscenace textů, pevně zakotvených ve své době, jejíž vnímání je

dnes odlišné? Funguje základní situace svou podstatou i dnes, nebo to vyžaduje od diváka jistou „teleportaci“ do doby vzniku textu?

Maryša je dobře napsané drama, skutečně DRAMA. Je to základní lidský problém, který samozřejmě je dobově podmíněn, ale je to lidský problém – to, do čeho se dostane, situace, v níž se musí rozhodovat, kterou musí nějakým způsobem řešit. Takže funguje, protože ten lidský problém je obecný, trvalý. Myslím, že to okamžitě začne fungovat v téhle poloze, toho prostého obyčejného životního rozhodování. Je to prostě dobře napsané drama, v tom je celý vtip.

Žijeme v době, kdy je možné opravdu vše.

Jsou události v těchto textech stále takovým tlakem a „šokujícím“ impulsem?

Jde o určité dobové podmínky, které ovlivňují lidský život, které ovlivňují chování a jednání člověka. Samozřejmě, jsou texty a není jich málo, kde dobové podmínky už jsou řečneme do té míry pro nás neznámé, nebo nás nezajímají, nebo jsou takovým způsobem nám už vzdálené, že se s tím něco musí udělat. Ostatně tohle představení to ukazuje velmi zřetelně. Oni to zahráli na tradičním půdorysu, vlastně se tam nic zvláštního nestane, jenom to zbavili všech reálných detailů a obnažili příběh Maryši s tím, že velmi zřetelně rozvinuli jen některé...

(rozhovor pokračuje na straně 12)

Alois a Vilém Mrštíkové, Zdeněk Vévoda: Maryša L.P. 2011

NA MARYŠU JSEM SI VŽDYCKY MYSLEL

rozhovor s režisérem Zdeňkem Věvodou

Máte mladý soubor. Proč jste se rozhodli právě pro Maryšu?

Byl to můj dramaturgický výběr. Maryšu mám jako dramatické dílo hodně rád a vždycky jsem si na ni myslel. Šlo jen o to počkat, až bude příhodný čas a soubor. V současné době jsou v souboru ti správní lidé, herci, kteří dokážou obsadit potřebné typy. Je jasné, že bylo třeba hru seškrtnat a nebyly tam všechny postavy, ale byla to volba pro daný okamžik a danou partu lidí.

Jak se tak mladým lidem líbilo, že mají hrát klasické drama?

Hercům trvalo poměrně dlouho, než na to přistoupili. Na samém počátku zkoušení jen velmi malý zlomek lidí říkal, že do toho půjde. Větší část souboru docela dlouho protestovala a hře nevěřila. Trvalo to, ale nakonec všichni tvrdí, jak jsou rádi, že jde právě o Maryšu a že se v té hře našli. Říkají, že je to baví a já jsem rád, že jsem se nespletl.

Čím jste je přesvědčil?

Zkoušením. Tím, že jsme nacházeli nové polohy a nové inscenační prostředky, způsoby, jak postavit scény. Prostě zkoušením.

Jako hudební doprovod byla

použita nahrávka Radúzy...

Hudebně jsme také dost dlouho pátrali. Měl jsem připravené velké množství klasiky, kterým jsem se stále prohrabával. Stále to do sebe nezapadalo a nic se mi nehodilo. Asi týden nebo čtrnáct dní před premiérou jsem najednou narazil, tuším na Youtube, na Radúzu. Jeden akordeon ke strohé scéně byl naprosto přesný. Pak už jsem nehledal nic jiného. Vystříhali jsme části, které se nám hodily. Nejde ani tak o Radúzu, jako o akordeon.

Nenapadlo vás, že na konci hry necháte Vávru přežít?

To nás nenapadlo, ale už jsme se s tímto dotazem setkali. Na krajské

přehlídce ve Slavičíně nám diváci děkovali za to, jak jsme byli invenční v tom, že Vávra neumře a Maryša uteče s Franckem. Tak to vyjít pochopitelně nemělo.

Jaké jsou reakce diváků?

Nepočítal jsem s tím, kolik mladých diváků Maryšu nezná. Já ji беру jako drama, které se učí od základní školy. Říkal jsem si: jsme z gymnázia, pojďme to těm lidem předvést moderně s tím, že je možné se zaměřit na místa, která nejsou úplně pochopitelná. Myslím, že se nám to daří a mladí diváci jsou schopní naši inscenaci akceptovat.

-saj-

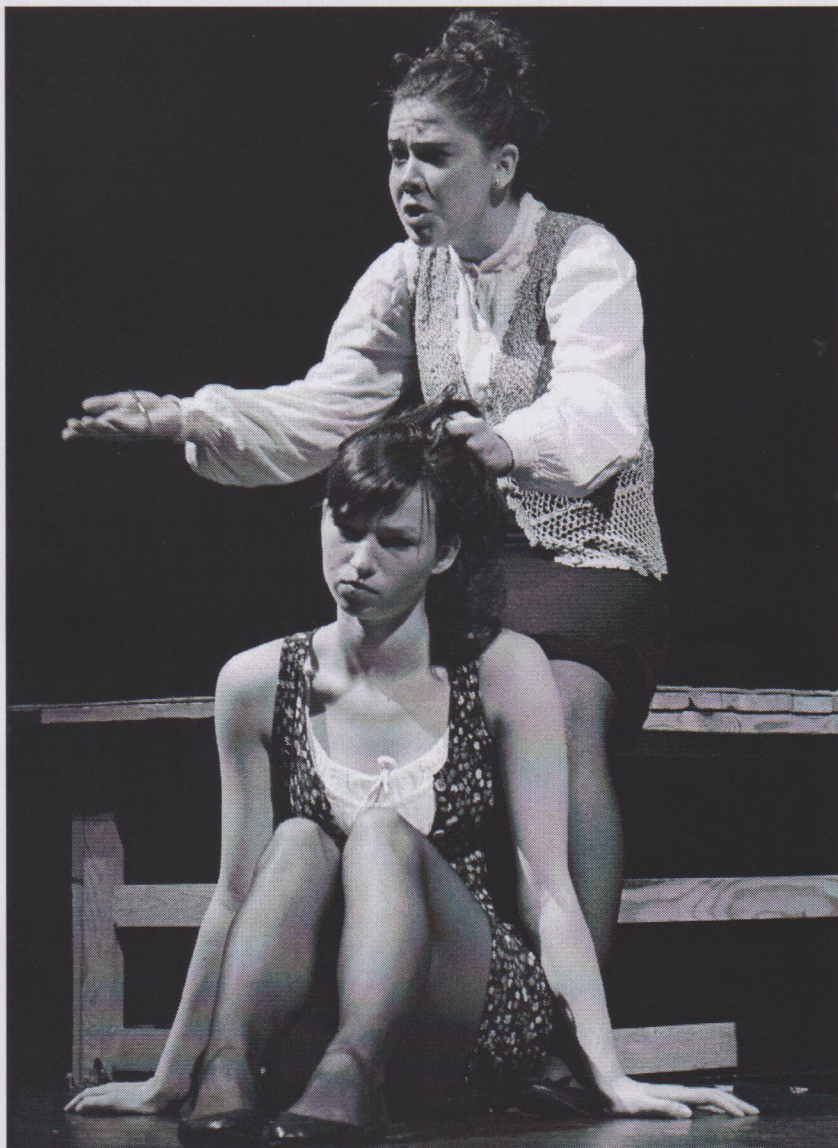

DOSTI KASKADÉRSKÁ ZÁLEŽITOST

Maryša Slovanského tyátru Olomouc je pokusem dost osobitým – předvést se středoškolským souborem Maryšu za hodinu čistého času (razantní škrty nicméně nelikvidují podstatné situace), s expresivním líčením a zároveň úsporným, stroze „westernovým“ herectvím, je dosti kaskadérská záležitost. Pokus je nepochybně hodný respektu – při vší nezvyklosti podání je z inscenace cítit evidentní vztah a pokora k předváděné látce i nezvyklé soustředění souboru na náročný úkol. Naplnit vnějškově minimalistický

projev vnitřním obsahem, dramatem, které pulsuje pod nehybnými obličejí, je však často nad síly souboru. Rovněž osobitý generační výklad textu není z inscenace příliš patrný a smysl tohoto razantního digestu se vytrácí: třebaš v – jinak sugestivním – hororu, v který se změnil výstup ve mlýně. Jde však nepochybně o dovednou, poučenou režijní práci, která představuje pozoruhodnou variantu soudobého zacházení s klasickými texty.

Jan Šotkovský

Oni to zahráli na tradičním půdorysu, tam se nic zvláštního nestane, jenom to zbavili všech reálných detailů a obnažili příběh Maryši s tím, že rozvinuli tyto situace velmi zřetelně, pokud možno divadelně, akcentovaně. Takové, které se dotýkají jejího problému, kde se ona dostane do neřešitelné a nesnesitelné situace.

Jan Císař

To byl pro mě dneska klasický olomoucký tvarůžek s novou, mladou chutí! Ale tááák chutný!

Miki

U Maryši jsem obvykle vděčným divákem, dnes jsem divákem nadšeným. Moderní pojetí, které se umí vyvarovat novátorství za každou cenu a až neuvěřitelné emocionální naplnění inscenace je o to obdivuhodnější, že ji stvořili takto mladí lidé. Smekám.

Petra Jirásková

Šikovný soubor. Poučená a nápaditá interpretace. S představením jsem šel. Trochu mi vadila stylizace několika postav, které vybočovaly z celkové koncepce. Velmi oceňuji dramaturgicko-režijní práci s textem.

Vítěk Štěpán

Klasický český dramatický text Aloise a Viléma Mrštíků přirozeně propadl mezi mladé lidi. A ti ho jen vzali mezi sebe a divadelními prostředky si ho i nám zahráli, jak ten text za sebe i ze sebe cítí.

Radvan Pácl

*inscenace postoupila z přehlídky: Valašské Křoví, Slavičín
porota: Jan Šotkovský, Petr Michálek, Milan Schejbal*

NEOTRAV(E)NÁ MARYŠA Z OLOMUC

Maryša bratří Mrštíků je jedním z nejocetovanějších dramát českého divadla konce 19. století, a možná proto k němu bývá často s pietou přistupováno. Nejinak tomu je (možná i překvapivě) v případě mladého souboru z Olomouce s názvem Slovan- ský tyátr. Pietnost se zde však objevuje v tom nejlepším slo- va smyslu: inscenátoři se opřeli o sílu příběhu i samotného textu, i když text razantně zkrátili (velmi úsporně a vhodně ke zvolenému inscenačnímu provedení). Původní předloha tím nebyla znásilněna, ale přizpůsobena inscenačním možnostem souboru a použitému divadelnímu vidění.

Režisér Zdeněk Vévoda vytvořil z vlastní úpravy textu svěží, stylově čistou a kompaktní inscenaci, kde se snažil zapojit do hry o vymezení se vůči zkostnatělému společenskému systému všechny inscenační složky. Podařilo se mu to velmi úspěšně a se smyslem pro jevištní metaforu a divadelní zkratku. Možnostem a schopnostem mladého souboru je přizpůsobena také herecká složka. Postavy mladých a nepřizpůsobivých (Maryša, Francek) jsou svým energickým a vlastně civilním pojetím v kontrastu ke starým a „přizpůsobeným“, kteří jsou více méně úspěšně stylizováni (nejenom díky svému výraznému vráscitému líčení). Nejlépe je tento princip patrný v postavě Strouhalky, staré tety, stejně dobře je zvolena míra stylizace u postavy mlynáře Vávry.

Slovanský tyátr nestaví svou Maryšu pouze na

budování jasných charakterů, ale zabývá se také vymýšlením a rozehráváním mimoslovního jednání (hra Francka se zrcátkem, působivá a výmluvná závěrečná přestřelka Francka a Vávry, návštěva Lízala u Maryši při jejím úklidu apod.). Zdatně vystavěné jsou jednotlivé dramatické situace a řešení mizanscény (bodově nasvícené postavy po stranách hra- cího prostoru, zjevování se postav zpoza stolu či samotné přestrojování Maryši na ohlášky pod stolem).

Výtvarné a scénické řešení je plně v souladu s duchem celé inscenace. Jednoduchá, rozehraná a přitom významotvorná a nepopisná scénografie umožňovala aranžovat zajímavé jevištní obrazy (za všechny pohybování Maryši a Francka na hraně praktikáblu při jejich závěrečném dialogu). Za povšimnutí stojí využití rekvizit jako zástup- ných předmětů (bílá a černá káva, šachy, ale i klaunský nos), stejně jako bílé a černé barvy u kostýmů většiny postav ver- sus květované šaty Maryši a Rozáry. Hudební dramaturgie (Radůza versus lidové nápěvky) vhodně dokreslovala fokus inscenace zaměřený na osud hlavní hrdinky. Otázkou jen zůstává potřeba zvýraznění hrdinčina závěrečného postoje v rámci vyznění celé inscenace.

Maryša Slovanického tyátru je působivým a v do- brém slova smyslu zaujatým generačním uchopením jed- noho z nejklaštějších textů české dramatiky. LP 2011.

Petr Hašek

Společnost bloumající veřejnosti Turnov / režie Lukáš Hajn

Roman Sikora, Lukáš Hajn: Černá noc

V DRUHÉ HŘE VRAŽDÍM KRÁLÍČKY

nenahráný rozhovor s režisérem Lukášem Hajnem a nahráný s hercem Petrem Hofhansem

Po představení Černé noci v podání Společnosti Bloumající Veřejnosti Turnov jsem si povídal s režisérem inscenace Lukášem Hajnem. A protože pan režisér je také vedle Romana Sikory spoluautorem scénovaného textu, měl jsem vzácnou možnost dozvědět se spoustu zajímavých věcí o tom, jak text vznikl, jak po létech procházel proměnami a nahlédl jsem do mnoha zákoutí dobrodružné tvorby. Pak nastal čas k přepsání záznamu rozhovoru.

Záznamu nadmíru inspiračního povídání. Povídání i o tom, jak se postupem času proměňuje žánr. Jak z textu mizí nebo přibývají zástupci živočišných druhů. O ne zcela vliďném vztahu spoluautora k režii, nebo snad k některým jejím protagonistům. A v neposlední řadě o dnešním představení...

Obávám se, že bystřejší část předplatitelské obce již tuší... Ano, ležel jsem tenkrát doma v peřinách se spálou angínou, starostlivě opečováván maminkou (kterou jen občas vystřídala sousedka žijící dvě patra pod námi), když jsme měli ve škole práci s diktafonem. Sice jsem se látku snažil doučit, ale metodicky správně vedenou názornou ukázkou ničím nenahradíš...

Tak dnes si tato událost vybrala svou daň a já jsem zjistil, že z rozhovoru jsou zaznamenány jen první 3 vteřiny.

Bohužel pan režisér už v době, kdy jsem tuto nepříjemnost objevil, nebyl v katastru obce. Takže ani o inspiraci demony v každém z nás si nepočtete.

Nášť se mi to štěstí, že jsem mohl poprosit představitele Vasilu Petra Hofhane o rozhovor alternativní. Nenechal čtenáře na holičkách a přislíbil, že po diskusi se mi bude věnovat. Splnil.

Za což jsem mu vděčen a díky němuž se podařilo skutečně nahlédnout takříkajíc pod kapotu jejich souboru:

Tak jak jste dopadli?

V čem?

Samozřejmě v tom pro vás nejdůležitějším.

To jsou špatné otázky! V tom nejdůležitějším pro mě jsme dopadli já, moje žena a moje dvě děti výborně, máme se rádi...

Takže jsme u rodiny.

Výborně. První věc, která mě napadla u vašeho představení, bylo, z jakých rodinných poměrů pocházíte?

Mám maminku a tatínka, segru, bráchu a ještě jednoho bráchu, ale toho už má maminka s jiným tatínkem než měla mě. Takže asi takhle...

A jak se vám dnes hrálo?

Mně se hrálo dobře. Když jsem nevnímal publikum, který vlastně vůbec nic nedělalo, takže jsem ho

vlastně nemusel nevnímat, hrálo se mi jako na každý zkoušce, kterou jsme zatím měli.

Kolikátá to byla zkouška?

Zkoušek bylo víc než představení, to můžu říct hned na začátek, ale mohu vytáhnout kalkulačku, jenže to by mohlo být nudné. Já to prostě odhadnu. Zkouška to byla padesátá sedmá. Celej rok každé tejdny. Padesátá sedmá zkouška. Zhruba. A nebude to daleko od pravdy.

Jak, kromě příbuzenských vazeb na autory, jste se dopracovali k takovému textu?

Na jednoho autora. Jeden z autorů, který napsal zhruba půlku textu, je bratr Matěje Hajna. Druhou půlku napsal úplně někdo jiný, který do rodiny nepatří a další vazba na rodinu je, že Mateše mám rád. Lukáše mám taky rád.

A touhle cestou se text dostal k vám?

Prdlajs! Cesta byla taková, že mi jsme dávno před tím hráli divadlo a pořád jsem ukecával Lukáše, protože je z Turnova a je to režisér. Tak sem si říkal, je to režisér, toho se musíš chytout, chlapče, když chceš dělat divadlo! Děláme to sami na koleně s Baronem, Baron dělá scénu, režii,

managera, je na to sám. Uděláme to jinak. Poprosíme Lukáše, aby buď něco napsal, nebo to napsaný vzal a zrežíroval to s námi. Ale kdybych tam neměl hrát já, tak bych to s ním asi nedělal...

(Ozývá se naléhavě třetí zvonění lákající na další představení celostátní přehlídky)

Jak jste se na dnešek vyspali?

Já báječně! Měl jsem dneska úplný volno od práce. Věděl jsem, že v deset odjíždíme, domluvil jsem si s Kátou večer před tím, že kluka

odvede do školky ona, že s mladším se pomaličku probouzím, probouzím, dám si káfičko... On přijde, já řeknu „vstáváme“. On řekne „jo“, pak řekne „mám bobek v plíně“. Já řeknu „ty nevíš, kam se kaká“...

A malej papá králíčky?

Ne, ale já už v druhý hře vraždím králíčky!

A nebojíš se, že tím se zařadíš do takového hereckého „šuplíku“?

Je pravda, že už trochu začínám mít strach.

-rek-

RECENZE Z KRAJSKÉ PŘEHLÍDKY

ADEKVÁTNÍ ŘEŠENÍ HOROROVÉ HŘÍČKY

Na programu festivalu Modrý kocour se objevila inscenace turnovského SBV Černá noc. Tvůrci pracují s nedlouhým textem L. Hajna, který je dramatickou hříčkou a jako takovou ji tvůrci představují. Hororově laděný příběh (či spíše rozvinutá situace) je vyprávěn na scéně nápaditými scénickými prostředky – vhodně stylizované a propracované je především výtvarné řešení prostoru a kostýmů (groteskní nadsázka, křivé

linie, jasná poetika).

V herecké rovině podává soubor poměrně kvalitní výkony, které pracují se stylizací a groteskním vymezením typů. Inscenace není novátorská (a ani nechce být), ale pracuje s neobvyklým textem (mimořádně – s variací na původní nedokončené drama Lva Blatného) a podařilo se jí nalézt adekvátní řešení této dramatické (hororové) hříčky.

Petr Christov

CHATROOM

WAUUUUUU!

WAUUUUUU!

WAUUUUUU!

Jan Císař

Na krásné scéně jako v barokním divadle krumlovského zámku soubor uvařil polívčičku, která na mě pomalu, velice pomalu vytékala. Při své troubovitosti jsem nebyl schopen zjistit, o jaké všechny ingredience jde. Chutnala velice málo, možná také pro přetrvávající chuť olomoucké bašty.

Miki

Představení mělo rozhodně velice zajímavou atmosféru. Především na začátku byly i chvilky mrazivé. Ačkoli jsem chápala, že jistá rozvleklost je zřejmě vedlejším produktem stylizace, přesto byla pro mou pozornost fatální.

Petra Jirásková

Zpočátku mě inscenace velmi chytla, pozvolným snížením tempa, způsobeným téměř nulovou zpětnou vazbou od skoro nepřítomných diváků, mě začala malinko pouštět, až mě nakonec pustila zcela. Slibně vypadající představení narazilo na prázdné hlediště. Mohlo by pomoci vhodněji zvolené komornější prostředí. Otázka závěrem: Kde jsi, děčínské publikum?

Vítek Štěpán

Mohu-li něco vytknout, pak zbytečně malá prázdná místa, kde vzrůstající napětí i vzrušení bylo nevědomky oslabované.

Radvan Pácl

*inscenace postoupila z přehlídky: Modrý kocour, Turnov
porota: Petr Christov, Radvan Pácl, Vladimír Hulec, Petr Lanta, Jaroslav Šilas Stuchlík, Karel Tomas*

NEDOGROTESKNO ANEB NEVYUŽITÝ POTENCIÁL

Soubor Společnost Bloumající Veřejnosti Turnov nám na Divadelní Děčín přivezl inscenaci Černá noc oděnou do hororově stylizovaného kabátku, jenž prostupuje všemi použitými divadelními prostředky. Výtvarně velmi zdařile řešená scéna pracuje s perspektivou, která je částečně nesmyslně obrácená a stává se tak spíše pokřiveností. A pokřivenost se zdá být i hlavním tématem hry.

Hlavním otazníkem pro nás může být, nakolik zvolené prostředky, jejich míra a případně jejich důslednost a dotaženost, prospívají tvorbě divadelního napětí – a tedy tomu, aby se divák dobře bavil či nebavil.

Zápletka hry má jednoduchou pointu. Do obydlí, kolem něž je nebezpečno, přichází cizinec, aby se tam zachránil před vnějším světem. Posléze zjišťuje, že uvnitř může být ještě hůř než venku. Konfrontace s novou a navíc záhadnou postavou dává původním obyvatelům možnost osobní katarze a příležitost se před divákem – a samozřejmě před sebou samými – demaskovat ve své pravé podstatě. Problémem inscenace je, že postavy, které od samého úvodu nic ze své pokřivenosti neskrývají a navíc ji jako klíč nastavuje i nepřehlédnutelně expresivní líčení, už nic zásadního

nedemaskují. Kontakt s cizincem v nich nevyvolá podstatnou změnu jednání.

Volat po katarzním momentu demaskování pokřivenosti postav by ale asi vůbec nebylo nutno, kdyby se divák mohl dostatečně kochat tím, JAK je zvolená forma expresivní grotesky realizována a rozvíjena. Zde ale cítíme rezervy. Na počátku se sice podařilo postavy zajímavě naexponovat a tím i vyvolat značné divácké očekávání gradace zmíněné grotesknosti, k jejímu dostatečnému košacení ale nakonec nedošlo ani v hereckém projevu ani v režijním zpracování jednotlivých situací – přestože nepřehlédnutelné náznaky sem tam vystopovat šlo.

Neprospěl ani monotónní temporytmus.

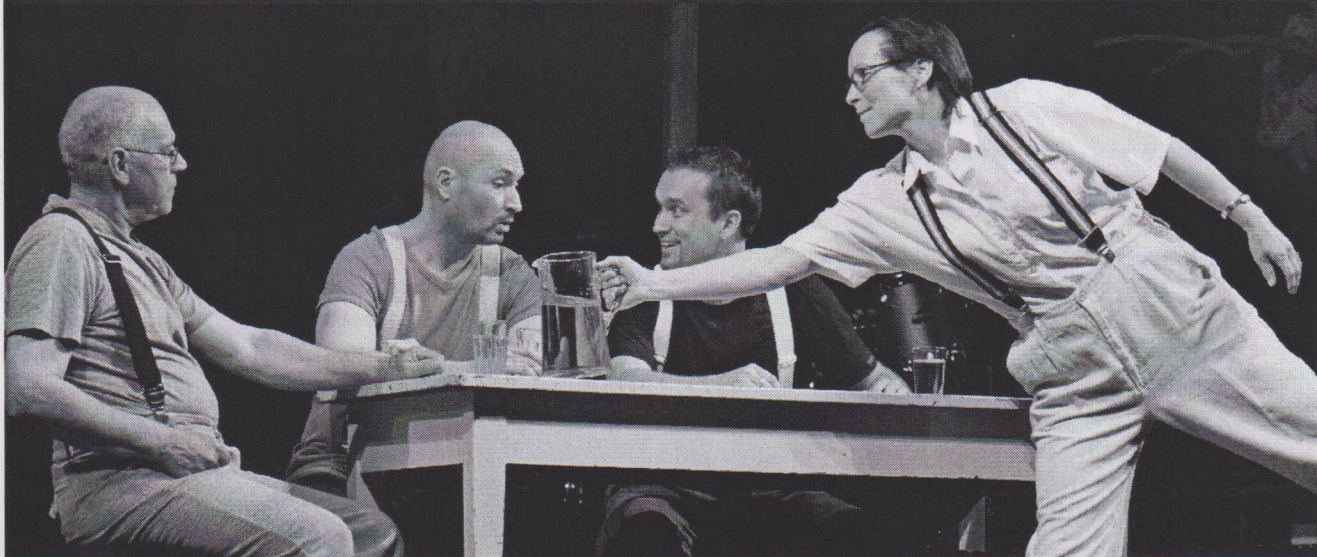
V kostce se tedy dá mluvit o velkém potenciálu, který nebyl zcela využit. Velmi zajímavý neotřelý text nabízející mnohé možnosti, vybavený herecký soubor, přitažlivý divadelní žánr a kvalitní scénografie společně umožňují více, než co nám děčínské představení nabídlo.

Doufejme a těšme se, že není všem dnům (nebo lépe řečeno všem černým nocím) konec.

Kateřina Baranowska

N.R. Nash: Obchodník s deštěm

JSEM RÁD, ŽE TO PŮSOBILO PŘIROZENĚ

Rozhovor s režisérem a hercem Petrem Vaňkem

Polná a živá muzika. Jak se to rýmuje?

S živou muzikou jsme vystupovali dost často. Dokonce jsme jeden čas hráli jenom s živou hudbou. Měli jsme u sebe totiž kluka, který byl výborný muzikant a některé věci dokonce skládal. Je to už dlouho a už mezi námi není. Dělali jsme tehdy například Poprask na laguně, Rodiče se zbláznili a další komedie. Dokonce i Furianty jsme dělali naživo. Máme tento způsob práce velmi rádi a já s živou muzikou pracuji moc rád. V dnešním představení jste měli na jevišti vlastně kompletní kapelu... Není to tak docela pravda. Muzikantů je tam zhruba dva a půl. Nikdo další se muzikou nezabývá. Jsem rád, že to působilo přirozeně a že to vypadalo tak, jak říkáš. Nebylo to ovšem o tom, že bychom byli muzikanti, ale o tom, že v představení hudba je. Proč nevyužít toho, že jeden z hlavních protagonistů je docela dobrý muzikant.

Guns N' Roses, Sweet Home Alabama – jak jste přišli na tuhle muziku?

V průběhu zkoušek jsem členům souboru zadával úkoly a oni se mi vraceli s nápady. Byli velmi vstřícní a společně jsme muziku, na kterou se ptáš, vybrali. Výběr skladeb je jejich, já

pouze dělal korekturu. Nakonec však herci převzali hudbu do svých rukou sami a dělali si ji, jak chtěli.

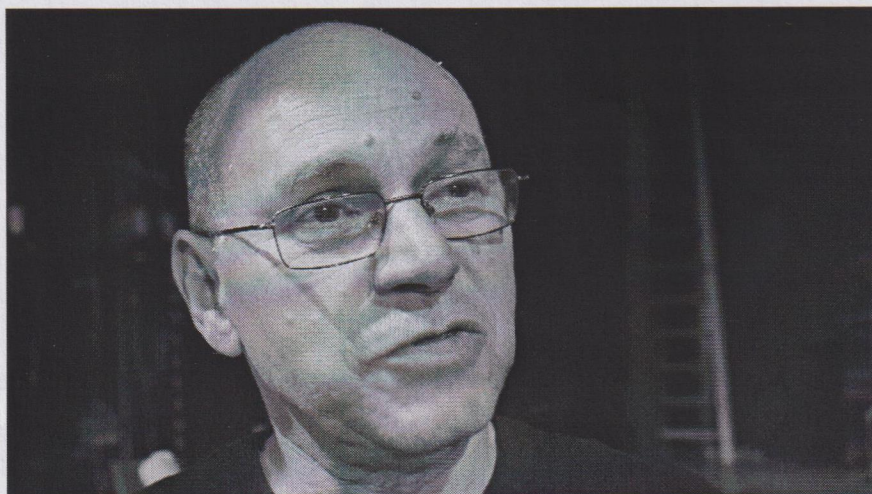
Kdo a proč přišel s tím, že budete dělat Obchodníka s deštěm?

Nemáme žádného dramaturga a tak jsme si prostě řekli, proč nezkusit Obchodníka s deštěm. Mě osobně se vždycky velmi líbil. Především ve filmu jej pamatuji ještě jako malý kluk. Vždycky nejdříve přemýšlíme, zda na tu kterou hru máme či nemáme obsazení. Asi před třemi lety jsem poznal Vítu Schreka, kterého do souboru přivedl Jirka Varhaník s tím, že by si s námi chtěl zahrát divadlo. Po čase mě napadlo, že by to byl vhodný typ na Starbucka. To už jsem začal vymýšlet jak a proč.

Máš přichystanou nějakou další hru po Obchodníkovi?

Nemám. Nechceme dělat každý rok novou hru. Spíš to vychází tak, že děláme něco nového každý druhý rok. V hlavě mám určitý nápad, ale zatím je to jen chiméra. Mělo by to být podle knížky Žofka, Žofka, Žofka od Macourka. Nesmírně mě zajímá téma zvířat v zoologických zahradách. Zoologické zahrady jsme totiž nevymysleli, abychom zachránili zvířata, ale abychom se tam chodili bavit pohledem na ně. Mám například vymyšleno, že se zruší zimní spánek, aby zvířata mohla být pozorována pořád. To téma mě prostě baví.

-saj-

BILL STARBUCK A KOUZLO ROCKOVÉ HVĚZDY

Inscenace R.N. Nashe v provedení DS DUHA Polná se opírá hlavně o kvalitní herecké výkony většiny představitelů jednotlivých rolí. Snahou souboru, respektive ambicí dramturgicko-režijního záměru je v tomto případě však něco více, než jen odehrát na pokud možno nejvyšší úrovni v souhrnu kvality složek inscenace klasický titul. Svědčí o tom úprava textu. Je zde patrné výrazné zestručnění, dokonce se dá říci jistá koncentrace vnitřních portrétů jednotlivých postav, i jisté dotvoření charakteru jednotlivců a celkové výpovědi směrem k názorovému postoji konvenujícímu s pacifistickým názorem. Dále je sledováno zesílení poetického a v jistém smyslu i romantického vyznění inscenace. Režie při vědomí rozdílů v interpretační vybavenosti jednotlivých členů souboru dále v zájmu záživnosti představení zužuje prostor představitelům některých rolí, což na jedné straně ochuzuje celkovou výpověď o hlubší prokreslení osudu některých postav, na druhé straně však napomáhá vytčenému cíli.

Do hlavní role Billa Starbucka obsadil režisér Petr vaněk Vítězslava Schrecka, může, kterého zná veřejnost zatím jen z rockových pódíí, kytaristu, bubeníka a zpěváka nadprůměrných kvalit, pro kterého je role Billa Starbucka prvním setkáním s divadelním jevištěm. Ze světa rocku si Vítězslav Schreck přináší schopnost rychlého navázání intenzivního kontaktu s divákem, schopnost uplatnění nemalého osobního kouzla i jistou vnitřní integritu rebela souznějící s charakterem ztělesňované postavy. Pasáže, ve kterých Bill Starbuck vezme do ruky kytaru a zpívá, patří k nejsilnějším okamžikům.

Z ostatních představitelů se daří výrazně vykreslit vnitřní svět jejich

postav Jiřímu Varhaníkovi, jehož Jonáš Curry je oním citově poněkud chladným mužem, který spíše než okamžiky lidského štěstí a neštěstí dovede vnímat čísla v účetní knize, Aleši Smejkalovi, jehož Jim Curry je ztělesněním mladistvého nadšení a překypující energie, i Petru Vaňkovi v roli otce Curryho, otce citlivého, milujícího své děti a sledujícího hlavně jejich osobní štěstí. Jitka Smejkalová, představitelka Lízy Curryové, se soustřeďuje více na vnější kresbu charakteru postavy. Svoji Lízu vybavila srozumitelným vnějším gestem, energickým projevem, z celkového výkonu však ještě vyčnívá určitá schematičnost a sice ne výrazně ale přesto patrné pózování, zřetelnější ve vypjatých okamžicích hry. Tento nedostatek se však při nemalých interpretačních kvalitách herečky dá odstranit v průběhu narůstajícího počtu repríz. Ocenění zasluhuje hudební složka. Hudba zní v živém provedení, zvolený rockový žánr podtrhuje střet konvenčí a sobodymilovnosti, který je sice vedlejší, ale také výrazným tématem hry. Scénografie se nevydala cestou opisnosti, pracuje úspěšně se znakem.

Inscenace hry Obchodník s deštěm nabízí setkání s divadlem poučeným, s herci, kteří mají schopnost sdělení vnitřní hry a jsou schopni vytvořit na jevišti jednak plastické a věrohodné postavy, jednak strhující situace, hlavně však jsou schopni sloužit celku a sledovanému celkovému vyznění. A to je naprosto srozumitelné: člověk, který chce kolem sebe šířit radost, pohodu a štěstí, se musí naučit mít rád sám sebe, ovšem na základě rozvíjení schopnosti vnímat ostatní. Jedině tak dojde k osobnímu štěstí nejen on, ale i jeho okolí.

Ladislav Vrchovský

Já mám samozřejmě v hlavě trvale uloženou československou premiéru v Komorním divadle. A nějak to z hlavy nikdy nedostanu. Dnes se mi najednou zdálo, že ta hra je už přece jenom trochu jinde a že zub času poznamenal to, co se mi tehdy líbilo. Některá slova už mi připadají přece jenom dost nesoučasná a až sentimentální. Ale co musím říct, to bubnové sólo se báječně do té komedie hodilo.

Jan Císař

Už u toho jídla zůstaneme. Toto představení je pro mě šťavnatý biftek. Klasický biftek s příjemnou oblohou.

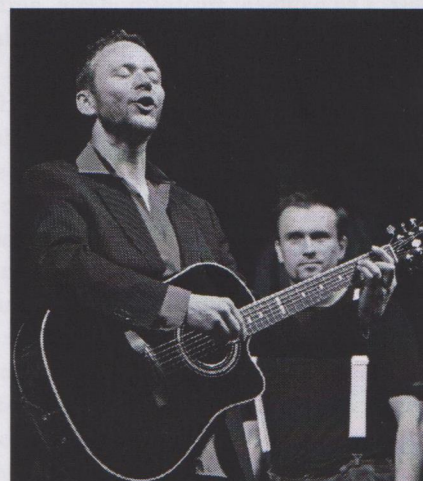
Miki

Tento typ her o drsném americkém jihu a o mužích a ženách s rudými krky je mezi soubory populární, což má jistě velice dobrý důvod. Na jeho nalezení čekám jako na Godota.

Petra Jirásková

Ačkoli jednak právě naopak, leč nicméně právě proto, že jakkoli zcela, byť velmi, přeci jen vesměs jaksi úplně nikoli.

Vítek Štěpán

*inscenace postoupila z přehlídky: Třeštské divadelní jaro, Třešť
porota: Ladislav Vrchovský, Radvan Pácl, Jiří Juráš*

SENTIMENTÁLNÍ VZPOMÍNKA NÁHRAŽKOU DRAMATU

Divadlo DUHA z Polné přivezlo do Děčína Obchodníka s deštěm. Drama z pera amerického autora N. Richarda Nasha, které se odehrává na půdorysu jednoho letního dne v době katastrofálního sucha na západě Spojených států, inscenoval režisér Petr Vaněk jako romantickou komedii. Slavná divadelní hra měla svou premiéru v roce 1954. Česká premiéra na sebe nenechala dlouho čekat. Historicky první česká inscenace spatřila světlo světa roku 1957. Text tehdy přeložil Milan Lukeš. A právě Lukešův překlad z padesátých let minulého století zvolili pro svou inscenaci i divadelníci z Polné. Joskův mnohem novější překlad zůstal stranou jejich zájmu.

Dramatický text byl pro potřeby inscenace radikálně zkrácen. Domnívám se, že inscenátoři položili na oltář textových úprav více slov, než kolik mohlo unést zachování původní textové kvality Nashova díla. Velmi důležitým dramatickým prostředkem v textu Obchodníka s deštěm je dramatický čas. Hra je členěna do tří dějství, z nichž jedno se odehrává ve dne, druhé toho dne večer a třetí téhož dne později v noci. Svůj význam má i skutečnost, kolikátým dnem zužuje zemi sucho a extrémní horko, dále skutečnost, do kdy slíbí Bill Starbuck přivolat déšť, a podobně. Pro jednání postav má velký význam to, v jakém prostředí žijí i jak v onom prostředí ubíhají minuty, hodiny, dny, ba i roky (v případě Lízina hledání životního partnera). Dramaticky funkčním prvkem je pak to, jak se tok času v prožitcích vybraných dramatických postav subjektivně mění poté, kdy stereotyp suchem vyprahlého maloměsta naruší příjezd obchodníka s deštěm respektive obchodníka s životními iluzemi nebo chcete-li nadějí. Ovšem právě textové pasáže, které vypovídaly o nekonečnosti čekání na déšť a na naplnění životních ideálů, nezřídka padly za obět škrtům. Významným zásahem do původního textu hry bylo rovněž připsání prologu, v němž zestárlá Líza Curryová vzpomíná na dávný příběh jedné letní noci... Tento připsaný prolog není v inscenaci nijak vypointován. Vzbuzuje proto dojem, že jím byla inscenace opatřena čistě účelově, aby obhájil věkově neadekvátní obsazení role Lízy. Současně staví celý dramatický příběh do pozice laskavé vzpomínky na jedno velké citové dobrodružství. Drama je pak nutně vnímáno sentimentálněji než by bylo nutné.

Obchodník s deštěm disponuje dvěma základními tématickými rovinami. První téma je nesené rozporem mezi světem racionality a pragmatického jednání, jak je reprezentuje především postava Jonáše, a světem fantazie, ideálů a iluzí, který představuje obchodník s deštěm Bill Starbuck. Druhé téma ztělesňuje dramatická postava stárnoucí svobodné a podle mnohých navíc nevzhledné Lízy. Je to téma ženy, která by podle dobových

společenských konvencí již dávno měla být vdaná nebo přinejmenším zadaná, a také méně emancipovaná a vzdělaná. Obě témata se následně protnou, když se Líza s Billem potkají a zaujmou k sobě vztah. Líza sice odsuzuje Billa stejně jako ostatní, ovšem postupně podléhá jeho pohledu na svět. Bill jí naopak jako jediný muž v příběhu dokáže přesvědčit o tom, že krásná je tak, jak se sama cítí. ...Že krásný může být každý člověk. Stane se tak krátce poté, co Billův hlavní protihráč Jonáš surově sdělí Líze pravý opak... V případě obou tématických rovin jde bezesporu o velké romantické střety jedince se společností. Se společností vykreslenou realisticky, se společností, která uvažuje a jedná podle přesně vymezených dobových společenských konvencí. A tady vnímám velké úskalí pro inscenování Nashova dramatu. Zmíněné dobové konvence již dávno odnesl čas. Obchodník s deštěm přitom není hrou historickou. Jednání řady postav, které se o již neexistující dobové koncepcce opírá, ba co víc, přímo z nich vychází, pak logicky nemá dostatečnou dramatickou sílu. Zkrátka a dobře, ani text Obchodníka s deštěm není nestárnoucí...

Nespornou hodnotou textu je jeho metaforičnost. Obchodník s deštěm nenabízí jen průtrž mračen. Nabízí vodu, která je synonymem plodnosti. Nabízí naplnění. Obchodník s deštěm přináší do hry motiv zpívání. Dokud se o zpěvu jen mluví, má svůj symbolický význam. Inscenátoři se ovšem rozhodli dát mu podobu zcela konkrétní a významně posílit hudební složku inscenace. Metaforickou sílu pojmu „zpívání“ tím podle mého názoru oslabili.

Většinu postav vybavili tvůrci hudebními nástroji. Šerif tak přichází na scénu vždy s akordeonem, jeho pomocník s basou atp. Z inscenace ovšem není zřejmé, jaký to má mít význam. Obzvláště matoucím je tento znak na konci příběhu, v momentě kdy nejmúzičtější postava hry, tedy obchodník s deštěm, zůstává bez zcela hudebního nástroje poté, co kytaru předá jako pomyslnou štafetu Jimovi.

Postava Jima je vůbec inscenační záhadou. Aleš Smejkal obdařil Lízina mladšího, avšak dospělého bratra silně infantilním projevem, vyjádřeným dětsky zpitvořeným intonačním stereotypem a klukovsky rozverným poskakováním. Díky tomu se stalo jednání Jima na mnoha místech nepravděpodobným. Naopak asi nejpřesněji pojednal svou roli Lízina otce hrající režisér inscenace Petr Vaněk.

Inscenace, která začala Lízinou sentimentální vzpomínkou na dávno minulý příběh jednoho letního dne a hlavně noci, nás už k dnešní Líze nevrací. Ponechává nás i Lizu v realitě oné reminiscence v momentě, kdy začíná pršet...

Luděk Horký

ZAKÁZANÉ UVOLNĚNÍ

pro všechny, kdo mají v divadle hokej

Ptáte se, proč na představení chodí málo diváků? Redakce Zpravodaje odhalila viníka: může za to hokej! Překrývání termínů Divadelního Děčína a hokejového šampionátu je hlavní příčinou toho, že skyboxy v místní Múzaareně zejí prázdnotou. Vedení divadla si to dobře uvědomuje, a proto letos chtělo ostudně malé návštěvnosti předejít smělým marketingovým tahem: rozhodlo se přetáhnout hokejistům jejich hlavní hvězdu.

Jaromíra Jágra se nejdříve podařilo nalákat na příslib, že si ve Snu noci Svatojánské bude moct zahrát s Pukem. Slavného hokejistu pomohlo přesvědčit i to, že letos bude v porotě zasedat Hašek (o tom, že se v jedné inscenaci vraždí Králíci, naštěstí informován nebyl). Domluvený přestup nakonec zkrachoval na drobnosti: když se Jágr doslechl, že byly zrušeny nominace a že tedy nebude mít jistotu, že si zahraje v první pětce, dal před Divadelním Děčínem přednost hokejové Bratislavě.

Děčínský šampionát zatím pokračoval dalším dramatickým zápasem. Vysoké tempo nasadili herci hned v první třetině, kdy zejména Lízal a Vávra ukázali, že se nebojí ani tvrdé hry do těla. Trochu lehkomyslně zpočátku ke hře přistoupil Maryša, ale nakonec s oběma borci sehrál vyrovnanou partii, byl

aktivnější a dokráčel k důležitému triumfu. Náladu mu nezkažilo ani to, že mu sudí v závěru třetiny napařili za nebezpečnou hru otrávenou kávou osobní trest do konce utkání.

Také v druhé třetině jsme měli více ze hry, byli jsme aktivnější a vypracovali jsme si řadu šancí. Herci dominovali v situacích jeden na jednoho i brácha na mě, já na bráchu. Situaci jim usnadnilo i to, že většinu třetiny hráli přesilovku čtyři na jednoho. Skvělou atmosféru zápasu vytvořili věrní fanoušci, když oba dva skandováním tradičního pokřiku "Kdo nemá hlad, není herec! Ham, ham, ham!" málem zbourali ochozy.

V poslední třetině na tým padla menší krize. Herci měli tlak, ze kterého ale bohužel příliš nevytěžili. Brankář Líza naštěstí bránil svou svatyni tak urputně, že si skoro až do konce udržel čisté konto. Kapituloval až v samotném závěru utkání, kdy Starbuck se štěstím našel škvíru mezi Lízovými betony a nemilosrdně skóroval.

Nejllepším střelcem utkání byl nakonec po zásluze vyhlášen jihočeský bek Hruška, který při rozboru Černé noci pohotově vystělel: "Jsou to takoví strašidelní Homolkovi."

Boss a K

ZÁLUDNÝ TEST POZORNÉHO DIVÁKA

1. Po několikaletém soužití s Maryšou byl Vávra:

- a) otrávený
- b) otravný
- c) nemravný

2. Kdyby v inscenaci Černá noc hrál otec, byl by poněkud:

- a) zmatený
- b) neklidný
- c) mladý a neklidný

3. Hlavní hrdina ve hře Obchodník s deštěm se jmenuje:

- a) Starbucks
- b) Coffee Heaven
- c) McDonald

4. Jak se jmenovali poslední živí králíci v Černé noci?

- a) Anička a Josef
- b) Bob a Bobek
- c) Ježiš, Marjá a Josef

(pokračování ze strany 1)

...situace, pokud možno divadelně, akcentovaně. Takové, které se dotýkají jejího problému, kde se dostane do neřešitelné a nesnesitelné situace. Jsou jistě hry, kde dobová podmíněnost je tak silná, že už je to pro nás nepocho-pitelné, nebo přinejmenším nudné, ale když se pak najdou hry, kde dobová podmíněnost přeroste nebo je překonána tím existenciálním - tj. tím lidským - tak to funguje.

Když se vrátíme ke čtvrtému Havlovi, tam se díky aktuálním nejen politickým událostem stalo, že situace vnímaná jako nesnesitelná se po několika týdnech stala situací „tolerovanou“. Jako by se absurdita etablovala v našem životě. Jako by realita podráždila divadlo nohy, ubírala mu manipulační prostor.

To je pravda. Dneska už by se muselo divadlo o politickém životě dělat úplně jinak, protože to co zažíváme je už za všemi kdysi absurdně stvárněnými polohami politiky. Jakmile Havlův text začnete vnímat jen přes politiku - a ona je tam samozřejmě postavou Riegera silně přítomna - může se zdát, že už je toho málo. Ale nedá se to asi chápat jen přes politiku. Téma politiky tomu nedá rozměr, který by člověka výsostně vzrušoval.

Podařilo se vám dopátrat něčeho jako je smysl činnosti

amaterských divadelníků?

Samozřejmě, že jsem k němu došel, dokonce jsem to napsal. Nyní toho část tiskla nová AS. zbytek je ve sborníku z miletínské konference. Mám to v podstatě uzavřené. Neustále jsem to zkoumal, protože ve chvíli, kdy jsem jen trochu amatérské di-vadlo poznal, viděl jsem, že je to zcela specifický fenomén. Nechci to v tuto chvíli rozvíjet, napsané to je. Snad jen řeknu, že to není jen v tom, že se hraje divadlo, ale také v mnohém, co se děje okolo. Což dokonce mnohdy hraje důležitější roli než to, jak se zahraje to divadlo.

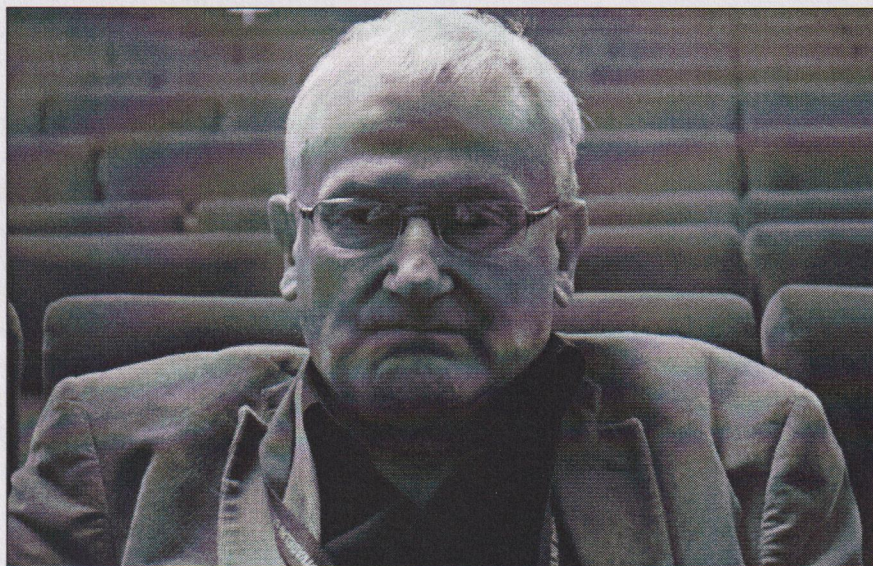
Takže čtenáře odkážeme na samostudium...

Ano, došel jsem k jistému závěru. Jestli je to pravda nebo ne... Ale mně to tak připadá. Poněvadž když jsem to tak sledoval - a v těch dávných dobách jsem jezdil hodně i na ty nejnižší soutěže a na místa vesnických souborů - tak jsem si to tak složil. Je to samozřejmě diferencované a má to veliký oblouk. Myslím, že podstata je asi ve složitých vazbách a prostředí, v němž a pro nějž se di-vadlo dělá. Ano, napsal jsem to. Tím jsem se vlastně rozloučil.

Definitivně?

Už se do toho moc plést nebudu. A občas si dopřeju nějaké potěšení, tím že se drobně něčeho - ale tak bokem a opatrně - zúčastním.

René Vápeník

Zpravodaj XX. celostátní přehlídky amatérského činoherního a hudebního divadla Divadelní Děčín 2011. Redakce: Jan Švácha, René Vápeník, David Slížek.

Vydává Městské divadlo Děčín. Náklad 100 výtisků.

PROGRAM PRVNÍ ČÁSTI PŘEHLÍDKY

SOBOTA 7. 5. 2011

10.00 Amatérský divadelní spolek RIYO Praha / režie Josef Šedivý
Mark Ravenhill: Polaroidy

15.00 SemTamFór Slavičín / režie Milan Cimerák, Jana Žáčková
Jaroslav Havlíček, Olga Šubrtová, Martin Glaser: Muž sedmi sester

19.30 V.A.D. Kladno / režie V.A.D. Kladno
Kazimír Lupinec: Fe-érie o Kladně

NEDELE 8. 5. 2011

10.00 Bílé divadlo Ostrava / režie Jan Číhal, Vladimír Machek a Bílé divadlo

Jan Číhal, Vladimír Machek a Bílé divadlo: Zde – na ostrém rozhraní života (POSTELE)

13.00 Divadlo bez střechy Vyškov / režie Rado Mesarč
Mihai Ignat: Krize aneb Ještě jedna pohádka o lásce

PROGRAM DRUHÉ ČÁSTI PŘEHLÍDKY

ČTVRTEK 12. KVĚTNA

19.30 DOPADLO Valašské Meziříčí / režie Milan Kuchynka
Robert Geisler: Propadlo

PÁTEK 13. KVĚTNA

10.00 DS Nová generace při DS TJ Sokol Lázně Toušeň / režie Filip Müller
Pavel Fiala: Dandé

14.30 Rádobydivadlo Klapý / režie Ladislav Valeš
Martin McDonagh: Kráska z Leenane

19.30 DS Ty-já-tr Načerno Praha / režie Jakub Baran
Terry Pratchett, Stephen Briggs: Strážé! Strážé!